РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АКАДЕМИЈА ЗА
СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ
ПАВЕЛ ШАТЕВ

Бр. 02-331/4
30. 06. 2014
СКОПЈЕ

Врз основа на член 12 став 1 алинеја 11 од Законот за Академија за судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија", број 88/2010, 166/2012 и 26/2013), по предлог на Програмскиот совет, Управниот одбор на Академијата, на седницата одржана на 30.06.2014 година, ја утврди следната

ПРОГРАМА ЗА ПРИЕМЕН ИСПИТ ВО АКАДЕМИЈАТА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ ПАВЕЛ ШАТЕВ ЗА 2014 ГОДИНА

ОПШТИ НАПОМЕНИ

Приемот на слушатели во почетна обука во Академијата за судии и јавни обвинители е достапен за секој што ги исполнува условите за прием утврдени со Законот за Академија, Статутот и општите акти на Академијата и за секој што успешно ќе го положи приемниот испит во една испитна сесија.

Приемниот испит за почетна обука во Академијата се состои од полагање на:

- квалификациски тест,
- психолошки тест,
- тест за интегритет, и
- испит.

Квалификацискиот тест се полага писмено по електронски пат и има за цел по пат на проверка на знаењата на пријавените кандидати од областа на домашното материјално и процесно право, меѓународното право, правото на Европската унија и најзначајните пресуди на Европскиот суд за човекови права да ги селектира кандидатите по квалитет, определен како минимум знаење за посетување на програмата за почетна обука.

Психолошкиот тест има за цел по пат на проверка на социјалните способности да ги афирмира кандидатите за вршење на функцијата судија и јавен обвинител.

Тестот за интегритет се заснова врз постојните етички и професионални кодекси за вршење на функцијата судија или јавен обвинител и има за цел проверка на етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија или јавен обвинител.

Испитот има за цел проверка на севкупните правни знаења и способности на кандидатите за прием и посетување на програмата за почетна обука, а се состои од:

- практичен дел што се полага писмено по електронски пат и се состои од испитна задача за решавање на 2 студии на случај (една од кривичен и една од граѓански судски предмет);
- устен дел на испитот.

Со оваа Програма поблиску се уредени темите и областите (имајќи ги предвид и најновите измени на законските текстови) од кои се изготвуваат прашањата **за квалификацискиот тест и испитот** како составни делови на приемниот испит и тоа од следниве области: казнено материјално и процесно право, граѓанско материјално и процесно право, трговско право, уставно и управно право, меѓународно право со праксата на меѓународните судови, со посебен акцент на праксата на Европскиот суд за човекови права и правото на Европска унија.

1. КАЗНЕНО ПРАВО

КАЗНЕНО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

КАЗНЕНО ПРАВО – ОПШТ ДЕЛ

1. Општи одредби за кривичното дело и кривичната одговорност:

2. Подготвување и обид на кривично дело

3. Соучесништво во кривично дело

4. Кривична одговорност на правното лице

5. Начин, време и место на извршување кривично дело

6. Казни:
   - Цел на казнувањето, видови казни и услови за нивно изрекување
   - Одмерување на казната

7. Алтернативни мерки
   - Цел на алтернативните мерки
   - Видови на алтернативни мерки

8. Условна осуда

9. Мерки на безбедност

10. Казнување на правно лице

11. Конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети
    - Конфискација на имот и имотна корист
    - Одземање предмети

12. Рехабилитација

13. Застареност

14. Амнестија и помилување

15. Важење на кривичното законодавство според местото на извршување на кривичното дело

16. Значење на изразите од Кривичниот законик

КАЗНЕНО ПРАВО – ПОСЕБЕН ДЕЛ

1. **Кривични дела против животот и телото**
   - Убиство
   - Телесна повреда
   - Тешка телесна повреда

2. **Кривични дела против слободите и правата на човекот и граѓанинот**
   - Повреда на рамноправноста на граѓаните
   - Грабнување
   - Загрозување на сигурноста
   - Злоупотреба на лични податоци
   - Мачење и друго сурово, нечовечно или понижувачко постапување и казнување
   - Малтретирање во вршењето на службата
   - Спречување пристап врз јавен информатички систем

3. **Кривични дела против изборите и гласањето**
   - Спречување на изборите и гласањето
   - Повреда на избирачкото право
   - Злоупотреба на избирачкото право
   - Поткуп при избори и гласање
   - Злоупотреба на средствата за финансирање на изборната кампања

4. **Кривични дела против работните односи**
   - Повреда на правата од работен однос
   - Повреда на правото од социјално осигурување

5. **Кривични дела против половата слобода и половиот морал**
   - Силување
   - Посредување во вршење проституција
   - Полов напад врз малолетник кој не наполнил 14 години
   - Обљуба врз немоќно лице

6. **Кривични дела против бракот, семејството и младината**
   - Одземање дете
   - Запуштање и малтретирање на дете
   - Неплаќање издршка
   - Повреда на семејни обврски

7. **Кривични дела против здравјето на луѓето**
   - Пренесување заразна болест
   - Несовесно лекување болни
   - Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични droги, психотропни супстанции и прекурзори
   - Овозможување употреба на наркотични дроги

8. **Кривични дела против животната средина и природата**
   - Загадување на животната средина и природата
   - Неовластено производство, постапување и промет со опасни материи или штетни организми

9. **Кривични дела против имотот**
   - Кражба
   - Тешка кражба
   - Разбојништво
   - Разбојничка кражба

10. **Кривични дела против културното наследство и природните реткости – општо**;

11. **Кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанството**

   - Перење пари и други приноси од казниво дело
   - Злоупотреба на постапката за јавен повик, доделување на договор за јавна набавка или јавно-приватно партнерство
   - Криумчарење
   - Царинска измама
   - Даночно затајување
   - Повреда на права од индустриска сопственост и неовластена употреба на туѓа фирма

12. **Кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај**
   - Загрозување на безбедноста на сообраќајот

13. **Кривични дела против општата сигурност на луѓето и имотот**
   - Предизвикување општа опасност

14. **Кривични дела против државата** – казнување за подготвување и казнување за најтешки форми;

15. **Кривични дела против службената должност**
   - Злоупотреба на службената положба и овластување
   - Примање поткуп
   - Давање поткуп
   - Противправно стекнување и прикривање имот
   - Фалсификување службена исправа

16. **Кривични дела против правосудството**
   - Спречување на докажување
   - Давање лажен исказ
   - Незаконито влијание врз сведоци
   - Повреда на тајноста на постапката
   - Присилба врз правосуден работник

- Неизвршување на судска одлука

17. **Кривични дела против правниот сообраќај**
   - Фалсификување исправа
   - Посебни случаи на фалсификување исправи
   - Компјутерски фалсификат
   - Употреба на исправа со невистинита содржина

18. **Кривични дела против јавниот ред**
   - Спречување службено лице во вршење службено дејствие
   - Насилство
   - Злосторничко здружување
   - Терористичка организација
   - Тероризам
   - Финансирање на тероризам
   - Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материи
   - Недозволено преминување на државната граница

19. **Кривични дела против човечноста и меѓународното право**
   - Геноцид
   - Злосторство против човечноста
   - Расна и друга дискриминација
   - Трговија со луѓе
   - Криумчарење мигранти
   - Трговија со дете

<u>**Литература за казнено материјално право**</u>

- Кривичен законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/96); Закон за изменување и дополнување на Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011, 185/2011, 142/2012, 166/2012, 55/2013, 82/2013, 14/2014, 27/2014, 28/2014, 41/2014); Одлука на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 48/2001, 16/2002, 40/2004, 50/2006)
- Закон за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/08); Закон за изменување и дополнување на Закон за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка (Службен весник на Република Македонија“, бр. 145/2010, 104/2013, 187/2013, 43/2014).

КАЗНЕНО ПРОЦЕСНО ПРАВО

1. Начела и законски изрази
2. Надлежност на судовите и изземање
    - Стварна надлежност и состав на судот
    - Месна надлежност
    - Спојување и раздвојување на постапката
    - Последици од ненадлежност и судир на надлежноста
    - Изземање-причини, постапка

3. Јавен обвинител и правосудна полиција
    - Права и обврски на јавниот обвинител
    - Надлежност
    - Условно одлагање и непреземање на кривичното гонење
    - Истражни центри на јавното обвинителство
    - Правосудна полиција-состав, функционално располагање, дисциплинска одговорност
    - Овластувања на Управата за финансова полиција и Царинската управа

4. Жртва, оштетен и приватен тужител
    - Права на жртвата
    - Посебни права на ранливи категории жртви
    - Оштетен и приватен тужител
    - Права на оштетениот
    - Поднесување предлог и приватна тужба
    - Права на приватниот тужител

5. Обвинет и бранител
    - Права на лице повикано, приведено или лишено од слобода
    - Права на обвинетиот
    - Право на бранител
    - Задолжителна одбрана и одбрана на сиримашни
    - Отповикување и откажување на полномошно, разрешување на назначениот бранител
    - Права на бранителот

6. Меѓуинституционална соработка и правна помош
    - Спроведување на доказно рочиште со видетонска и телефонска конференција
    - Телефонска конференција

7. Поднесоци и записници

- Издвојување на доказ и снимање на истражните дејствија

8. Рокови
9. Трошоци на кривичната постапка
10. Имотноправно барање
    - Лица овластени за поднесување на имотноправно барање
    - Одлучување за имотноправното барање
    - Привремени мерки за обезбедување на имотноправното барање

11. Донесување и соопштување на одлуките
12. Доставување писмена и разгледување на списи
13. Извршување на одлуките
14. Заштита на личните податоци
14. Процесни мерки и дејствија за обезбедување на лица и докази
    - Мерки за обезбедување прсуство на лица и непречено водење на кривичната постапка
    - Мерки за обезбедување присуство на обвинетиот
    - Мерки на претпазливост
    - Лишување од слобода
    - Задржување
    - Куќен притвор
    - Притвор
        - Определување притвор
        - Основи за определување притвор, надлежност
        - Изведување пред судија и определување бранител
        - Елементи на решението за притвор, доставување на решението и жалба на решението
        - Краткотраен притвор
        - Траење на притворот во истражна постапка, по одобрување на обвинителниот акт и по објавување на пресудата
        - Укинување на притворот

15. Мерки за пронаоѓање и обезбедување на лица и предмети
    - Претрес –поим, основи
        - Претрес на дом
        - Пребарување на компјутерски систем и компјутерски податоци
        - Претрес на лице
        - Време за извршување и правила за претрес
        - Записник за претрес
        - Влегување во дом врз основа на согласност или наредба за приведување
    - Привремено обезбедување и одземање на предмети или имот

- Привремено одземање на компјутерски податоци, одземање на писма телеграми и други пратки
- Постапување со податоци кои се банкарска тајна, имот во банкарски сеф, следење на платен промет и трансакции на сметки и привремено запирање на извршување определени финансиски трансакции
- Попишување на привремено одземени списи, исправи и технички снимки
- Привремено одземање имот или предмети заради обезбедување, враќање на привремено одземени предмети

16. Доказни средства
- Исказ на обвинетиот
    - Земање лични податоци
    - Поука за правата
    - Начин на испитување
    - Снимка од испитувањето
    - Забрана за употреба на измама, сугестивни и карициозни прашања
- Сведоци
    - Лица кои не можат да бидат сведоци и лица кои се ослободени од сведочење
    - Права и должности на сведоците
    - Начин на испитување на сведок
    - Заштита на загрозени сведоци во претходна постапка и на главна расправа и права на одбраната при испитување на загрозените сведоци на главна расправа
    - Испитување на посебно ранливи жртви и сведоци
- Увид и реконструкција
- Вештачење
    - Определување, должности на вештакот, изземање,постапка за вештачење
    - Именување и дејствија на технички советници
    - Видови на вештачење
    - Преглед, обдукција и идентификација на леш
    - Психијатриско вештачење
    - Телесен преглед, земање крв и други лекарски дејствија
- Снимка и електронски доказ

17. Посебни истражни мерки
- Цел и видови, кривични дела за кои може да се определат,надлежност за определување и спроведување, времетраење и запирање,заштита на податоците и бришење
- Лица за истрага со прикриен идентитет

18. Предистражна постапка

- Поднесување на пријава, рок за одлучување,
- Полициски извиди
- Овластувања на полицијата
- Прибирање на потребни известувања
- Тајност и судска контрола

19. Истражна постапка на јавниот обвинител
    - Наредба за спроведување на истражна постапка
    - Надлежност на судијата на претходна постапка
    - Истражни дејствија
    - Учество на осомничениот бранителот и оштетениот
    - Прекинување, запирање и завршување на ИП

20. Дејствија на одбраната
21. Доказно рочиште
22. Обвинителен акт и оцена на обвинителен акт
    - Обвинителен акт-поднесување ,надлежност за оцена, содржина,доставување
    - Приговор против обвинителниот акт и начин на постапување
    - Начин на постапување при оцена на обвинителниот акт
    - Седница на советот и рочиште за оцена на обвинителниот акт и тек
    - Тек на рочиштетот кога има изјава за признавање на вината и поднесување на предлог спогодба
    - Оценка на обвинителниот акт
    - Одобрување , откажување од актот, упатување на судење

23. Главна расправа
    - Начело на јавност на главната расправа и исклучување на јавноста
    - Раководење со главната расправа и одржување на редот во судницата
    - Претпоставки за одржување на главната расправа
    - Одлагање и прекинување на главната расправа
    - Записник за главната расправа
    - Почеток на главната расправа
        - Воведни говори на странките
        - Донесување на пресуда врз основа на признание на вината во текот на главната расправа
    - Доказна постапка
        - Начини на испитување
        - Правила на судот во процесот на изведувањето докази
        - Испитување на сведок, вештак и технички советник
        - Исклучок од непосредно изведување на доказите

        - Испитување на обвинетиот
        - Измена и проширување на обвинението
        - Завршен збор

24. Пресуда
    - Изрекување на пресуда
    - Видови пресуди
    - Објавување на пресуда
    - Писмена изработка и доставување на пресуда
        - Содржина на писмено изработената пресуда

25. Правни лекови
    - Жалба на пресуда на првостепен суд
        - Субјекти, содржина на жалба, жалбени основи
        - Суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка
        - Повреди на Кривичниот законик
        - Погрешно утврдена фактичка состојба
    - Постапка по жалба
        - Одлучување на второстепениот суд- на седница и по одржување на расправа
        - Одлуки на второстепениот суд по жалба
    - Жалба на решение

26. Вонредни правни лекови
        - Повторување на кривична постапка
        - Барање за заштита на законитоста
        - Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда

27. Забрзани постапки
- Скратена постапка
- Донесување на пресуда врз основа на спогодба на јавниот обвинител и осомничениот
- Постапка за медијација
- Постапка за издавање на казнен налог

28. Посебни постапки
- Постапка за изрекување на алтернативни мерки
- Постапка спрема правни лица
- Постапка за примена на мерките на безбедност
    - Изрекување на мерка на безбедност во случај на битно намалена пресметливост и задолжително психијатриско лекување и чување во здраствена установа и отпуштање на сторителот
    - Примена на мерката на безбедност задолжително лекување на алкохоличари и наркомани

- Постапка за одземање на предмети и конфискација на имот и имотна корист прибавена со кривично дело

- Постапка за конфискација на имот и имотна корист прибавена со кривично дело
    - Проширена конфискација
    - Извршување на конфискација на имот и имотна корист
- Постапка за отповикување на условната осуда

29. Постапка за донесување на одлука за пократко траење на казната на забрана, престанување на правните последици од осудата и бришење на осудата
30. Постапка за надомест на штета, рехабилитиација и за остварување на другите права на лица неоправдано осудени и несоновано или незаконито лишени од слобода
31. Потерница и објава

<u>Литература за казнено процесно право</u>

- Законот за Кривичната постапка („Службен весник на Република Македонија", број 150/2010), Закон за изменување и дополнување на Законот за кривична постапка (Службен весник на бр. 100 од 6.8.2012 година)
- Закон за меѓународна соработка во кривична материја („Службен весник на Република Македонија" бр.124/2010)
- Конвенција за трансфер на осудени лица, со протоколите;
- Конвенција за екстрадиција, со протоколите;
- Европска конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја, со протоколите и Вториот дополнителен протокол;
- Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија", број 58/2006), Закон за изменување и дополнување на Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија", број 35/2008 и број 150/2010); Одлука на Уставниот суд („Службен весник на Република Македонија", бр. 61/2008, бр. 118/2008, 16/2009, 39/2012)
- Закон за Судскиот совет на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија", број 60/2006); Закон за изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет на РМ („Службен весник на Република Македонија", број 61/2006, број 150/2010 и број 100/2011);
- Закон за јавното обвинителство („Службен весник на Република Македонија", број 150/07); Закон за изменување на Законот за јавното обвинителство („Службен весник на Република Македонија", број 111/08), Одлука на Уставниот суд („Службен весник на Република Македонија", број 16/09);
- Закон за Совет на јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија", број 150/2007) и Закон за изменување и дополнување на Законот за Советот на јавните обвинители на РМ („Службен весник на Република Македонија", број 100/2011);
- Закон за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија", број 2/06); Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија", број 57/2010, бр.

170/2013, бр. 43/2014); Одлука на Уставниот суд („Службен весник на Република Македонија“, број 65/2006, 68/2012)
- ❖ Збирки на судски одлуки.

ПРЕКРШОЧНО ПРАВО

1. Материјално-правни одредби:
   - Прекршок и прекршочна одговорност;
   - Примена на одредбите од Кривичниот законик;
   - Видови на прекршочни санкции.

2. Посебни прекршочни мерки:
   - Конфискација на имот и имотна корист и одземање предмети.

3. Постапка за порамнување и посредување:
   - Цел на постапката за порамнување и посредување и дејства во постапката.

4. Процесно-правни одредби:
   - Надлежност за прекршок;
   - Надлежност на прекршочен орган.

5. Прекршочна постапка пред надлежен суд.

Литература за прекршочно право

- ❖ Закон за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“, број 62/2006); Одлука на Уставен суд („Службен весник на Република Македонија“ број 157/2009); Закон за измена и дополнување на Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија“, број 51/2011);
- ❖ Закон за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“, број 2/06); Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“, број 57/2010, бр. 170/2013, бр. 43/2014); Одлука на Уставниот суд („Службен весник на Република Македонија“, број 65/2006, 68/2012)

ПРАВДА ЗА ДЕЦАТА

- Основни начела
- Значење на поимите и изразите

1. Постапување со деца
   - Исклучување на санкциите предвидени со законот
   - Постапување со дете во ризик
2. Санкции за кривични дела и прекршоци
   - Општи правила за санкциите што им се изрекуваат на деца
   - Воспитни мерки

- Казнување на деца
- Алтернативни мерки
- Примена на мерки на безбедност
- Санкции за дејствија што со закон се предвидени како прекршоци
- Изрекување на санкции на полнолетни лица за дејствија што со закон се предвидени како кривични дела кои ги сториле како деца
- Дејство на санкции за деца, рехабилитација и застареност

3. Постапка спрема деца
   - Постапка за примена на мерки на одвраќање
   - Постапка на медијација
   - Општи одредби на постапката за деца и надлежност на судот
   - Постапка спрема деца за сторени дејствија што со закон се предвидени како кривични дела
   - Прекршочна постапка
4. Заштита на деца жртви на кривични дела и сведоци во кривичната постапка
5. Превенција на детското престапништво

Литература за правда за децата:

- Закон за правда за децата („Службен весник на Република Македонија“, број 148/2013);

2. ГРАЃАНСКО ПРАВО СО ТРГОВСКО ПРАВО

2.1 ГРАЃАНСКО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

2.1.1 СТВАРНО ПРАВО

1. Право на сопственост и видови сопственост;
2. Сосопственост и заедничка сопственост;
3. Стекнување имот во брачна и вонбрачна заедница;
4. Стекнување право на сопственост (правни основи и начини);
5. Заштита на правото на сопственост;
6. Престанок на правото на сопственост;
7. Владение/Заштита на владение;
8. Право на службеност, видови на службеност и нивна заштита;
9. Залог на недвижности, подвижни предмети и права;
10. Стварни права на странски лица.

2.1.2 ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

1. Правна и деловна способност на физичките и правните лица;
2. Договор, начин на склучување на договорот – општи услови на договорот;
3. Форми на договорот;
4. Услов и рок;
5. Застапувања – при склучување договор и полномошно;
6. Ништовност и рушливост на договорите и правни последици;
7. Причинување штета:
    - Основи на одговорност;
    - Штета;
    - Видови одговорност (општо);
    - Надомест на штета и видови надомест (општо);
8. Стекнување без основ;
9. Дејство на обврските – доверителски права и должнички обврски;
10. Договорна казна и казнена камата;
11. Начини на престанување на обврските (општо);
12. Застареност – поим, дејство, време на настапување на застареноста, застој и прекинување;
13. Парични обврски/Договорна камата;
14. Договор за продажба – општо.

2.1.3 НАСЛЕДНО ПРАВО

1. Законски наследници – наследни редови;
2. Нужни наследници, исклучување и лишување од нужен дел;
3. Видови наследување – законско и тестаментално;
4. Здобивање со оставина и откажување од наследство.

2.1.4 СЕМЕЈНО ПРАВО

1. Склучување и престанок на брак – поништување и развод на брак;
2. Семејно насилство според Законот за семејство – мерки за заштита на семејството и лицата кои се жртви на семејно насилство;
3. Издржување – на брачниот другар, на децата, на родителите и на други роднини и определување издршка.

2.1.5 ТРУДОВО ПРАВО

1. Договор за вработување;
2. Забрана на дискриминација и видови дискриминација;
3. Приправнички стаж, волонтерски стаж и пробна работа;
4. Плаќање на работата – плати и надоместоци;
5. Надомест на штета од работен однос;
6. Штрајк;
7. Престанок на работниот однос и отказ на договорот за вработување;
8. Колективни договори
9. Заштита на вработените од вознемирување на работното место (Мобинг);
10. Аспекти од судската пракса за спорови од работни односи

2.1.6 ЗАШТИТА НА ПРАВАТА ОД ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ

- Видови на тужби за граѓанско правна заштита на правата од интелектуална сопственост;

2.2 ГРАЃАНСКО ПРОЦЕСНО ПРАВО

2.2.1 ПАРНИЧНА ПОСТАПКА

1. Странки/ Законски застапници на странките;
2. Полномошници;

3. Доставување на писмена;
4. Тужба, видови тужби и одговор на тужба;
5. Сопарничари;
6. Докази, изведување и обезбедување докази;
7. Законски претпоставки за одржување на главна расправа;
8. Пресуда, видови пресуди;
9. Редовни правни лекови – основи за поднесување жалба и одлуки по жалба
10. Вонредни правни лекови, видови и основи;
11. Посебни постапки според Законот за парничната постапка и Законот за семејството.

2.2.2 ВОНПАРНИЧНА ПОСТАПКА

1. Постапка за лишување од деловна способност;
2. Постапка за физичка делба;
3. Постапка за експропријација.

2.2.3 ПОСТАПКА ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА

– Општо (од член 1 до член 8 од Законот за обезбедување на побарувањата („Службен весник на Република Македонија“, број 87/2007);

- Средства за обезбедување на побарувања;

<u>**Литература за граѓанско право**</u>

- Закон за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, број 18/01), Закон за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, број 4/02), Закон за изменување на Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, број 5/03), Закон за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, број 84/08), Закон за изменување на Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, број 81/09), Закон за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, број 161/09); Исправка на Закон за облигациони-односи (бр.123 - 06.09.2013);
- Закон за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“, број 18/2001), Одлука на Уставен суд од 20.02.2008, Закон за изменување и дополнување на Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“, број 92/08); Закон за изменување и дополнување на Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“, број 139/09), Закон за дополнување на Законот за сопственост и други стварни права („Службен весник на Република Македонија“, број 35/2010);

- Закон за наследување („Службен весник на Република Македонија“, број 47/96);

- Закон за нотаријат („Службен весник на Република Македонија“, број 55-04.05.2007); Закон за изменување и дополнување на законот за нотаријатот-

(Службен весник на РМ бр. 139 - 19.11.2009, бр. 135 - 03.10.2011 и бр. 86 - 14.07.2008).

- Закон за семејство – пречистен текст („Службен весник на Република Македонија“, број 157/08), Одлука на Уставен суд од 09.09.2009; Закон за изменување и дополнување на Законот за семејството („Службен весник на Република Македонија“, број 67/2010 и 156/2010); Закон за изменување на Законот за семејството („Сл. весник на РМ“ бр. 39/2012) Закон за изменување и дополнување на Законот за семејството („Сл. весник на РМ“ бр. 44/2012 и бр.38/2014);
- Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија“, број 58/2006), Закон за изменување и дополнување на Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“, број 35/2008 и број 150/2010);
- Закон за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“, број 79/05), Закон за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“, број 110/2008), Закон за дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“, број 83/09) и Закон за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“, број 116/2010); Закон за парничната постапка – пречистен текст („Службен весник на Република Македонија“, број 7/2011);
- Закон за обезбедување на побарувањата („Службен весник на Република Македонија“, број 87/07);
- Закон за вонпарнична постапка („Службен весник на Република Македонија“, број 9/08);

- Закон за работните односи – („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005; 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009;) Закон за работните односи – пречистен текст („Службен весник на Република Македонија“, број 16/2010), Закон за изменување на Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“, број 50/2010), Одлука на Уставен суд на Република Македонија од 14.4.2010, Закон за дополнување на Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“, број 50/2010, 52/2010 и 124/2010);Закон за работните односи – пречистен текст („Службен весник на Република Македонија“, број 158/2010;) Закон за дополнување на ЗРО („Сл. Весник на РМ“ бр.47/2011); Закон за изменување и дополнување на ЗРО („Сл. Весник на РМ“ бр.11/2012);Закон за изменување на ЗРО („Сл весник на РМ“ бр. 39/2012); Закон за работните односи – пречистен текст – („Сл весникна РМ“ бр.51/2012); Закон за изменување и дополнување на ЗРО („Сл весник на РМ“ бр.13/2013); Закон за изменување и дополнување на ЗРО („Сл. весник на РМ“ бр. 25/2013); Закон за работните односи – пречистен текст („Сл.весник на РМ“ бр.54/2013); Закон за изменување на Законот за работните односи- (Службен весник на РМ бр. 170 - 06.12.2013), Закон за изменување и дополнување на Законот за работните односи, (Службен весник на

РМ бр. 187 - 30.12.2013), Закон за работните односи (пречистен текст)- (Службен весник на РМ бр. 34 - 17.02.2014).

- ❖ Закон за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“, број 115/2010); исправка на Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“, број 140/2010 и дополнување на Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“, број 51/2011). Закон за изменување и дополнување на Законот за авторското право и сродните права_- (Службен весник на РМ бр. 147 - 28.10.2013).
- ❖ Закон за индустриската сопственост („Службен весник на Република Македонија“, број 21/2009) и Закон за изменување на Законот за индустриска сопственост („Службен весник на Република Македонија“, број 24/2011). Закон за дополнување на законот за индустриската сопственост - (Службен весник на РМ бр. 12 - 22.01.2014)
- ❖ Закон за експропријација („Службен весник на Република Македонија“, број 95 - 26.07.2012), Закон за изменување и дополнување на Законот за експропријација (Службен весник на РМ бр. 131 - 22.10.2012), Закон за дополнување на законот за експропријација -(Службен весник на РМ бр. 24 - 15.02.2013); Закон за изменување и дополнување на законот за експропријација- (Службен весник на РМ бр. 27 - 05.02.2014)

2.3 ТРГОВСКО ПРАВО

2.3.1 ТРГОВСКИ ДРУШТВА

1. Трговец, трговец-поединец и видови на трговски друштва – општо;
2. Видови тужби:
   - Тужба за утврдување ништовност на трговско друштво;
   - Правото на содружникот, односно на акционерот за судска заштита и за оцена на законитоста;
   - Тужба за утврдување ништовност на упис;
   - Тужба за утврдување ништовност и побивање одлука на собранието и одлука донесена на собирот на содружниците или со одлучување преку допишување;
   - Тужби за утврдување на ништовност;
   - Тужби за побивање на должникови правни дејствија.

2.3.2 СТЕЧАЈ

1. Услови за отворање на стечајна постапка;
2. Органи на стечајната постапка (видови, надлежности);
3. Стечајна маса (оформување, проценка, обезбедување на имотот);

4. Доверители на стечајната маса (видови, рангирање, права);
5. Разлачни и излачни доверители;
6. Тужба во стечајна постапка (видови, рок за поднесување);
7. Заклучување и запирање на стечајната постапка.

2.3.3 ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

1. Поим и правна природа на хартиите од вредност;
2. Видови хартии од вредност.

2.3.4 ДОГОВОРИ ВО СТОПАНСКИОТ ПРОМЕТ

1. Договор за осигурување
2. Договор за градење
3. Договор за превоз
4. Договор за лизинг

<u>Литература за трговско право</u>

- ❖ Закон за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија", број 28/04, 84/05, 25/07, 87/08); Одлука на Уставен суд од 11.02.2009 година, Закон за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија", број 42/2010), Закон за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија", број 48/2010 и 24/2011); Одлука на Уставен суд од 14.01.2009, од 11.02.2009, од 12.01.2011 и од 09.02.2011); Закон за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва („Сл. Весник на РМ" бр.166/2012); Закон за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва („Сл. Весник на РМ" бр. 70/2013);
- ❖ Закон за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва (Службен весник на РМ бр. 119 - 29.08.2013); Закон за изменување на законот за трговските друштва (Службен весник на РМ бр. 120 - 30.08.2013), Закон за изменување на законот за трговските друштва- (Службен весник на РМ бр. 187 - 30.12.2013), Закон за изменување и дополнување на законот за трговските друштва (Службен весник на РМ бр. 38 - 24.02.2014), Закон за дополнување на Законот за трговските друштва- (Службен весник на РМ бр. 41 - 27.02.2014);

- ❖ Закон за стечај („Службен весник на Република Македонија", број 34/2006), Закон за изменување и дополнување на Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија", број 126/2006), Закон за изменување и дополнување на Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија", број 84/07), Одлука на Уставен суд на Република Македонија од 19.12.2007 и од 23.09.2009 и измени и дополнувања на Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија",

број 47/2011); Закон за измени и дополнувања на закон за стечај во Сл.весник на РМ бр.79 од 31.05.2013 , бр. 164 од 27.11.2013 и бр. 29 од 06.02.2014 год.

- Закон за заклучување на стечајните постапки отворени согласно со законот за присилно порамнување стечај и ликвидација и законот за стечај (Сл.весник на РМ бр. 12.од.22.01.2014)
- Закон за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“, број 95/2005), Закон за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“, број 25/2007), Одлуки на Уставен суд на Република Македонија од 04.07.2007, 19.09.2007, 7.11.2007, 28.11.2007, Закон за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“, број 7/08), Закон за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“, број 57/2010 и 135/2011); Закон за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност („Сл.весник на РМ“бр. 13/2013); Закон за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност („Сл.весник на РМ“бр.188 - 31.12.2013 и бр.43 - 04.03.2014)

3. УСТАВНО ПРАВО

1. Темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија;
2. Слободи и права на човекот и граѓанинот;
3. Статусот и правата на малцинските заедници;
4. Поделба на власта;
5. Уставната положба на судството во Република Македонија;
6. Уставната положба на Јавното обвинителство во Република Македонија;
7. Уставната положба на народниот правобранител;
8. Уставна положба на Државно правобранителство;
9. Уставната положба на адвокатурата;
10. Уставност и законитост;
11. Уставната положба на Уставниот суд на Република Македонија.

Литература за уставно право

- ❖ Устав на Република Македонија, со амандмани на Уставот I – XXXI („Службен весник на Република Македонија", број 52/91); амандман I-II („Службен весник на Република Македонија", број 1/92); амандман III („Службен весник на Република Македонија", број 31/98); амандмани IV-XVIII („Службен весник на Република Македонија", број 91/01); амандман XIX („Службен весник на Република Македонија", број 84/03); амандмани XX-XXX („Службен весник на Република Македонија", број 107/05); амандман XXXI („Службен весник на Република Македонија", број 3/09), амандман XXXII („Службен весник на Република Македонија", број 49/2011),

- ❖ Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија", број 58/2006), Закон за изменување и дополнување на Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија", број 35/2008 и број 150/2010);
- ❖ Закон за Судскиот совет на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија", број 60/2006); Закон за изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет на РМ („Службен весник на Република Македонија", број 61/2006, број 150/2010 и број 100/2011);
- ❖ Закон за јавното обвинителство („Службен весник на Република Македонија", број 150/07); Закон за изменување на Законот за јавното обвинителство („Службен весник на Република Македонија", број 111/08), Одлука на Уставниот суд („Службен весник на Република Македонија", број 16/09);
- ❖ Закон за Совет на јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија", број 150/2007) и Закон за изменување и дополнување на Законот за Советот на јавните обвинители на РМ („Службен весник на Република Македонија", број 100/2011);

- ❖ Закон за народниот правобранител- (Службен весник на РМ бр. 60 - 22.09.2003); Закон за изменување и дополнување на законот за народниот правобранител - (Службен весник на РМ бр. 114 - 14.09.2009).
- ❖ Закон за државното правобранителство- (Службен весник на РМ бр. 87 - 12.07.2007)
- ❖ Закон за адвокатура (Службен весник на РМ бр. 59 - 23.07.2002); Закон за изменување и дополнување на законот за адвокатурата - (Службен весник на РМ бр. 60 - 15.05.2006, бр. 29 - 09.03.2007 и бр. 106 - 27.08.2008), Закон за дополнување на Законот за адвокатура - (Службен весник на РМ бр. 135 - 03.10.2011), Закон за изменување и дополнување на Законот за адвокатура - (Службен весник на РМ бр. 113 - 12.09.2012).

4. УПРАВНО ПРАВО

1. Органи на државната управа во Република Македонија – општо;
    - Принципи на работа на органите на државната управа;
    - Видови органи на државната управа;
    - Инспекциски надзор;
    - Управен надзор;

2. Општа управна постапка;
    - Поведување на управна постапка
    - Видови одлуки и начин на нивно донесување согласно ЗОУП;
    - Редовни и вонредни правни лекови по ЗОУП;

3. Управно-судска заштита:
    - Управниот суд и неговата надлежност;
    - Странки во управен спор;
    - Основи за иницирање на управен спор;
    - Постапка пред Управниот суд / Видови одлуки;
    - Редовни правни лекови;
    - Постапка пред Виш управен суд / Видови одлуки;
    - Вонредни правни средства;

<u>Литература за управно право</u>

- ❖ Закон за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“, број 38/2005), Закон за изменување и дополнување на

Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“, број 100/2008, бр. 110/2008, бр. 51/2011), Одлука на Уставниот суд („Службен весник на Република Македонија“, број 118/2008)

- ❖ Закон за управните спорови („Службен весник на Република Македонија“, број 62/06), Одлука на Уставен суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“, број 27/2008, 117/2009, 171/2010), Закон за изменување и дополнување на Законот за управните спорови („Сл.весник на РМ“ бр. 150/2010)
- ❖ Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија“, број 58/2006), Закон за изменување и дополнување на Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“, број 35/2008 и број 150/2010); Одлука на Уставниот суд („Службен весник на Република Македонија“, бр. 61/2008, бр. 118/2008, 16/2009, 39/2012)
- ❖ Закон за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/2005), Закон за изменување и дополнување на Законот за општа управна постапка („Службен весник на Република Македонија“, број 110/2008 и 51/2011).

5. МЕЃУНАРОДНО ПРАВО

5.1 ИЗВОРИ НА МЕЃУНАРОДНОТО ПРАВО

1. Меѓународни договори;
2. Меѓународни обичаи;
3. Општи принципи на правото, признати од цивилизираните народи.

5.2 МЕЃУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ

5.3 ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ

1. Структура и органи на ООН;
2. Надлежности.

5.4 СОВЕТ НА ЕВРОПА

- Структура и органи

  1. Генерален секретар;
  2. Комитет на министри;
  3. Парламентарно собрание.

- Видови акти на Советот на Европа

- Европска конвенција за човекови права

1. Европска конвенција за човекови права:
    - Интерпретација на Конвенцијата;
    - Конвенцијата и националното право;
    - Конвенцијата и Европската унија;
2. Право на живот – член 2;
3. Забрана за мачење – член 3;
4. Право на слобода и сигурност – член 5;
5. Право на правично судење – член 6;
6. Право на почитување на приватниот и семејниот живот – член 8;
7. Слобода на уверување, совест и религија – член 9;
8. Слобода на изразување – член 10;
9. Слобода на собирање и здружување – член 11;
10. Право на ефективен лек – член 13;
11. Забрана на дискриминација – член 14.

5.5 ЗАШТИТА НА ПРАВОТО НА СУДЕЊЕ ВО РАЗУМЕН РОК (ЧЛЕН 6 СТАВ 1 ОД ЕКЧП) – НАДЛЕЖНОСТ НА ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

5.6 ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

1. Надлежност на ЕСЧП;
2. Конечност на пресудите на ЕСЧП;
3. Пресуди на Европскиот суд за човекови права во постапки иницирани против Република Македонија:
    - Јашар v. Република Македонија – (A.no. 69908/01) пресуда од 15/02/2007;
    - Аџи Спирковска и др. v. Република Македонија – (A.no. 38914/05;17879/05) одлука од 3/11/2011;
    - Василковски и др. v. Република Македонија – (A.no. 28169/08) пресуда од 28.10/2010;
    - Радко v. Република Македонија – (A.no. 18002/02) пресуда од 16/07/2009;
    - Стојановски (A.no.1431/03) пресуда од 22/10/2009;
    - Атанасов(2) v. Република Македонија – (A.no. 41188/06) пресуда од 19/04/2011;
    - Стојменов v. Република Македонија – (A.no. 17995/02) пресуда од 05/04/2007;
    - Спасовски v. Република Македонија – (A.no. 45150/05) пресуда од 10/06/2010;
    - Бајалџиев v. Република Македонија – (A.no. 4650/06) пресуда од 25/10/2011;
    - Митревски v. Република Македонија – (A.no. 33046/02) пресуда од 21/06/2007;
    - Николов v. Република Македонија – (A.no. 41195/02) пресуда од 20/12/2007;
    - Стојановски v. Република Македонија – (A.no. 41916/04) пресуда од 06/05/2010;
    - Јовановски v. Република Македонија – (A.no. 40233/03) пресуда од 25/03/2010;
    - Арсов v. Република Македонија – (A.no. 44208/02) пресуда од 19/10/2006;

- Маркоски v. Република Македонија – (A.no. 22928/03) пресуда од 02/11/2006;
- МЗТ Леарница v. Република Македонија – (A.no. 26124/02) пресуда од 30/11/2006;
- Дика v. Република Македонија – (A.no. 13270/02) пресуда од 31/05/2007;
- Руфи Османи v. Република Македонија – (A.no. 50841/99) одлука од 11/10/2001;
- Паризов v. Република Македонија – (A.no. 14258/03) пресуда од 07/02/2008;
- Ѓозев v. Република Македонија – (A.no. 14260/03) пресуда од 19/06/2008;
- Лазароски v. Република Македонија – (A.no. 4922/04) пресуда од 08/10/2009;
- Шурбаноска и др. v. Република Македонија – (A.no. 36665/03) одлука од 31/08/2010;
- Спасески и др. v. Република Македонија – (A.no. 15905/07) одлука од 27/09/2011;
- Дума v. Република Македонија – (A.no. 24660/03) пресуда од 07/05/2009.

5.7 МЕЃУНАРОДНИ СУДСКИ ИНСТАНЦИИ

1. Меѓународен суд на правдата – надлежност и структура;
2. Меѓународниот кривичен суд и Римскиот статут – надлежност и структура;
3. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија – надлежност и структура.

5.8 МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО И МЕЃУНАРОДНА ПРАВНА ПОМОШ

1. Признавање и извршување на странски судски одлуки;
2. Соработка во областа на кривичната материја;
3. Соработка во областа на граѓанската материја.

Литература за меѓународно право

- Европска конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, изменета со Протоколот бр. 11, 13, 14 (заедно со Протоколите бр. 1, 4, 6 и 7);
- Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија“, број 58/2006), Закон за изменување и дополнување на Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“, број 35/2008 и број 150/2010);
- Закон за меѓународно приватно право („Службен весник на Република Македонија“, број 87/2007); Закон за изменување и дополнување на Законот за меѓународно приватно право („Сл.весник на РМ“ бр. 156/2010);
- Закон за меѓународна соработка во кривична материја („Службен весник на Република Македонија“ бр.124/2010)
- Конвенција за трансфер на осудени лица, со протоколите;
- Конвенција за екстрадиција, со протоколите;
- Европска конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја, со протоколите и Вториот дополнителен протокол;
- Статут на Меѓународниот кривичен суд (Римски статут).

Корисни интернет-линкови:

www.un.org
www.icc-cpi.int

www.coe.int
http://www.un.org/law/icc/statute/romefra.htm

6. ПРАВО НА ЕВРОПСКА УНИЈА

1. Договори за основање на Европската унија

- Договор за основање Европска заедница за јаглен и челик (ЕЗЈЧ)
- Договор за основање Европска економска заедница (ЕЕЗ)
- Договор за основање Европска заедница за атомска енергија (ЕВРОАТОМ)
- Договор за спојување од Брисел (Merger Treaty)
- Единствен европски акт
- Договор од Мастрихт
- Договор од Амстердам
- Договор од Ница
- Договор од Лисабон

2.Институции и други тела на Европската унија

2.1. Институции:

- Европска комисија
- Совет на Европска унија
- Европски совет
- Европски парламент
- Суд на правдата на ЕУ

2.2. Други тела на Европската унија:

- Европски суд на ревизори
- Европска централна банка
- Европска инвестициона банка
- Европски Омбудсман
- Советодавни тела на ЕУ:
  - Економско-социјален комитет
  - Комитет на региони
- Агенции на ЕУ

3. Извори на правото на Европската унија

3.1. Примарни извори:

- Основачки договори
- Протоколи кон основачките договори
- Повелба за основните права на ЕУ
- Конвенции

3.2. Непишани примарни извори:

- Судска практика на Судот на правдата на ЕУ
- Општи правни начела
- Стандарди за основните човекови слободи и права
- Обичајни правила

3.3. Секундарни извори

- Регулативи
- Директиви
- Одлуки
- Препораки
- Мислења.

4. Начела на правото на Европската унија

- Начело на директно дејство
- Начело на суприматија
- Начело на ефективност
- Начело на субсидијаритет
- Начело на пропорционалност и опортунитет

5. Постапки за донесување на одлуки во Европската унија

5.1. Редовна законодавна постапка

5.2. Посебни законодавни постапки:

- Советодавна постапка
- Постапка на согласност
- Постапка на обратна согласност
- Постапка за усвојување буџет

5.3. Незаконодавни постапки:

- Информативна постапка
- Заедничка надворешна и безбедносна политика
- Меѓу-институционални договори

5.4. Делегирано донесување на одлуки (систем на комитологија)

6. Судски систем на Европската унија

6.1. Судска заштита пред Судот на правдата на ЕУ

- Надлежност
- Постапки:
  - Постапка за утврдување повреда на договорите
  - Испитување и поништување на правните прописи на органите на ЕУ
  - Постапка во случај на неактивност на органите на ЕУ

- Прелиминарно толкување на правото на ЕУ

6.2. Судска заштита пред судовите на земјите-членки на ЕУ

- Начело на процедурална автономија
- Одговорност на државата за повреда на правото на ЕУ
- Услови за одговорност за надомест на штета

Напомена: Сите теми предвидени погоре треба да се изучуваат согласно Лисабонскиот договор потпишан на 13.12.2007 година, а стапен во сила на 1.12.2009 година.

Корисни интернет-линкови:

- Општи информации: www.europa.eu
- Институции на ЕУ и други тела: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_en.htm
- Договори на ЕУ: http://europa.eu/about-eu/basic-information/decision-making/treaties/index_en.htm
- Извори на правото на ЕУ: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/l14534_en.htm
- Постапки за донесување на одлуки во ЕУ: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/ai0016_en.htm
- Судски систем на ЕУ: https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems-14-en.do
- Суд на правдата на ЕУ: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/
- Судска заштита пред судовите на земјите-членки на ЕУ: http://ec.europa.eu/eu_law/your_rights/your_rights_en.htm

Дополнителна литература за усниот дел од испитот:

- Закон за Академија за судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија", број 88/2010); Закон за изменување и дополнување на Законот за Академијата за судии и јавни обвинители – („Сл.весник на РМ"бр. 166/2012); Закон за изменување на Законот за Академијата за судии и јавни обвинители („Сл.весник на РМ" бр. 26/2013);
- Закон за судовите (Службен весник на Република Македонија", број 58/06, 35/08 и број 150/2010);

- Закон за Судскиот совет („Службен весник на Република Македонија", број 60/2006) и Закон за изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет („Службен весник на Република Македонија", број 150/2010 и број 100/2011);
- Закон за јавното обвинителство („Службен весник на Република Македонија", број 150/07, 111/08);
- Закон за Советот на јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија", број 150/07) и Закон за изменувањето и дополнувањето на Законот за Советот на јавните обвинители („Службен весник на Република Македонија", број 100/2011);
- Кодекс на судиска етика (www.mja.org.mk);
- Кодекс на јавнообвинителска етика (www.zjorm.org.mk);
- Стратегија за реформа на правосудниот систем, со анекси од 2004 година (www.pravda.gov.mk);
- Европска повелба за статусот на судиите (www.coe.int);
- Препорака R (94) 12 на Комитетот на министри до државите-членки за независноста, ефикасноста и улогата на судиите (www.coe.int);
- Препорака R (2000) 19 на Комитетот на министри до државите-членки за улогата на јавните обвинители во кривичниот систем на правдата (www.coe.int);
- Кодекс на однесување на судиите – Нацрт од Бенгалор (www.jpacademy.gov.mk).

Задолжително е тековно следење на измените и дополнувањата на постојните закони и прописи, или донесувањето на нови закони, кои стануваат составен дел на програмата, со нивно објавување во Службен весник на Република Македонија.

Составен дел на Програмата е и Списокот на стручните странски публикации и научни изданија од областа на правото преведени на македонски јазик во рамките на Проектот на Владата на Република Македонија „Превод на 500 стручни и научни изданија" кои согласно Правилникот за полагање на приемен испит во Академијата за судии и јавни обвинители ќе бидат основа за подготовка на прашањата за приемен испит.

СПИСОК

Рб.	Наслов на книгата и автор	ISBN
1.	"An Historical Introduction to Western Constitutional Law" R.C.Van Caenegem „Историски вовед во западното уставно право" Р.Ш.Ван Кенегем	978-608-210-079-1
2.	„Cases and materials on International Law" -Martin Dixon and Robert McCorquodale	978-608-222-007-